1993. VI. ÉVFOLYAM 12. SZÁM DECEMBER

SZÓSZÓLÓ

A TUDOMÁNYOS ÉS INNOVÁCIÓS DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

Pomogáts Béla:

Önmagát kormányzó kultúra

Újabb médiaviták politikai szenvedélyeitől hangos az ország, és közben lassanként elfelejtődik, hogy a politika fontos ugyan, de sohasem öncélú valami, ellenkezőleg a társadalmi lét két másik nagy területének: a gazdaságnak és a kultúrának a folyamatos és eredményes működését kell elősegítenie. Ebben a tekintetben még jelen vannak a múlt kísértetei: beleszólnak mindennapi életünkbe, felemelik a fazékról a fődőt, bekukucskálnak a paplan alá. A huszadik évszázadban, legalábbis itt, Közép- és Kelet-Európában, mindig fontosabb volt a politikacsinálás, mint a kultúra vagy a gazdaság.

Holott az emberi nem igazi élete nem az agórán, a parlamenti üléstermekben, a pártösszejöveteleken zajlik, hanem az üzemekben, a kiskertekben, a könyvtárakban, az iskolákban: a gazdaság és a kultúra műhelyeiben. A gazdaság és a kultúra két önelvű világ, mindkettőnek saját célja van, mindig több és jobb anyagi vagy szellemi terméket (értékeket) kíván létrehozni. A politika dolga, hogy mindennek megteremtse a lehetőségét, a keretét, s ne tolakodjék szüntelenül a szerszámok és a könyvek elé.

A magyar kultúra korábban is védte és őrizte autonómiáját, és ezt többnyire a politikával szemben kellett tennie. Elvégre a politikának mindig voltak törekvései és kívánságai, amelyeket aligha lehetett összeegyeztetni a kultúra stratégiai feladataival. A politika többnyire nem érte be azzal, hogy pusztán az irodalom és a művészetek mecénása legyen. S ha már egyszer a politikus úgy érzi, hogy ő tartja kezében a kultúra sorsát, ezt a hatalmi helyzetében lévő fölényét szívesen érezteti. Valóban ritka az olyan politikus, mégha író vagy tudós volt is korábban, aki azzal az önzetlen szolgálatkészséggel közeledik a kultúrához, amelyet korábban az akkori politikusoktól megkövetelt.

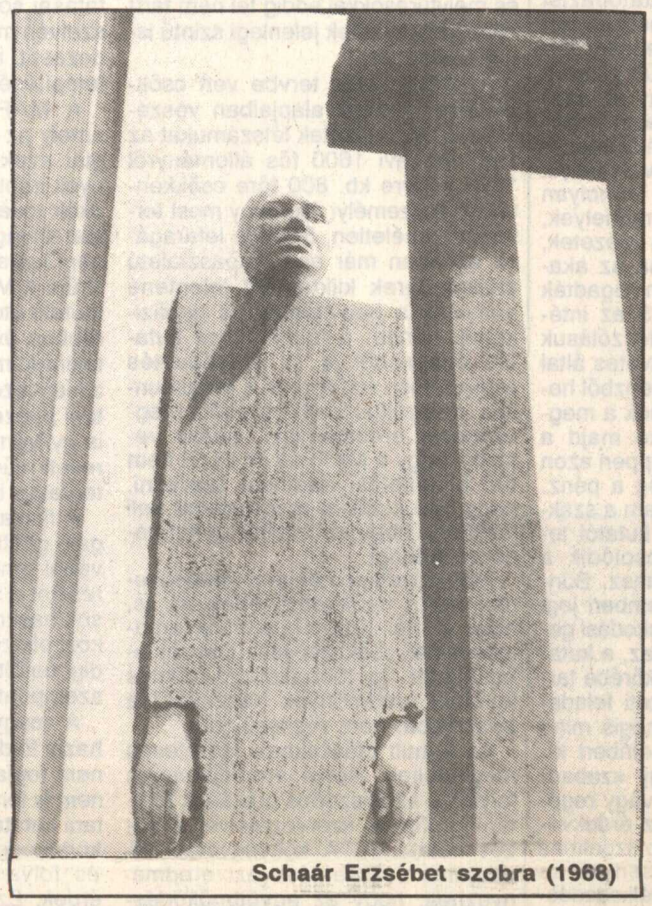

Schaár Erzsébet szobra (1968)

A magyar kultúra autonómiáját most nem fenyegetik intézményes erők, azt azonban mégsem lehetne kijelenteni, hogy ezt az autonómiát nem sértenék meg személyes vagy csoportérdekekből következő bürokratikus intézkedések, hatalmi torzsalkodások, vagy éppen felkészületlen és öntelt funkcionáriusok kihívó nyilatkozatai.

A politikában ma is lépnek fel a közelmúlt hagyományait követő csoportok, amelyeknek véleménye szerint a kultúrának az a dolga, hogy igazolja és alátámassza a hatalmi döntéseket. Kifejeződik ez akár a tudományos kutatást érintő politikai bírálatokban, akár az irodalmi élet szétzilálására irányuló törekvésekben, vagy éppen akkor, midőn a nagy közszolgálati médiumok pártatlan működésén esik csorba.

A kulturális intézményrendszer autonómiája ezért ismét védelemre szorul. Védenie kell önmagát, minthogy a nemzeti felemelkedésnek most valóban a szellemi élet, a tudományos eredmény, a kulturális minőség a stratégiai eszköze. És védenie kell önmagát, minthogy a kulturális intézmények valóban szükséges átalakulása, megújulása és belső megtisztulása csak az autonómia birtokában érhető el.

A magyar nemzeti kultúrának mindig volt akkora belső életereje, hogy a valóban szükséges intézményi reformokat ki tudta küzdeni és végre tudta hajtani. Hacsak nem nehezedett rá kívülről a politika akarata. A politikai hatalom akkor lesz igazán bölcs és eredményes, ha nem megrendszabályozni kívánja a kultúrát, hanem autonómiáját segíti felépíteni, hogy a magyar művelődés: az irodalom, a művészet, a tudomány valóban önmagát kormányzó és építő szellemi erő legyen.

NEM MI MONDTUK

Sóhaj a földtanért

„...Teleki Pál ... több kárt okozott, mint a kommunisták együttvéve..."

A magyar földtani kutatási intézményrendszer lehangoló állapotára és bizonytalan jövőjére hívta fel a figyelmet december közepén néhány országgyűlési képviselő, Jávor Károly (MDF), Dragon Pál (FKgP), Pál László (MSZP) és Kiss Róbert (SZDSZ). Közösen rendezett sajtóértekezletükön rámutattak: a jövő évi költségvetés az idei szint több mint egyharmadával csökkenti a geológiai kutatásokra szánt előirányzott költségeket. Mindez azt jelenti, hogy az intézményrendszer a jövőben nem lesz képes ellátni feladatait, sőt: jelentős létszámcsökkentésre is rákényszerül. Jávor Károly utalt azokra a gyakran hallható véleményekre is, amelyek szerint a kommunistákat terheli a felelősség a kutatási intézményrendszer elzüllesztéséért. Ennek kapcsán a képviselő megjegyezte: „Teleki Pál, amikor kormánytanácsadóként amerikai mintára át akarta alakítani a kutatási rendszert, több kárt okozott, mint a kommunisták együttvéve". (Írásunk a 2. oldalon)

Nem lesz gazdagabb a kassza

Minden esztendőben egy sajátos alkufolyamat eredményeként osztoznak az állam fenntartásának terheiben az önálló keresők, a munkaadók és a munkavállalók. Ezt a sokszor borotvaéles szópárbajba torkoló alkut költségvetési vitának nevezik. Mindenkinek húsbavágó kérdésekről kénytelen dönteni a parlament, amikor például a következő évi adóterhek mértékét kell meghatározni. Mit várhatunk e téren a következő esztendőben? Ezúttal a társasági adót fizetők, a társasági formában működő cégek kaptak öt százalékpontos mérséklést, ugyanakkor a nyereség nélkül, vagy veszteségesen dolgozó cégek — amelyeknek egy része csak feltüntet, de nem szenved ténylegesen veszteséget, netán nulla nyereséget mutat ki — átalányadót fognak fizetni, pusztán azért, hogy ne játszhassák ki az adófizetési kötelezettséget. Ha másért nem, azért fizessenek, mert a piacon voltak. Az alacsony keresetűeknek nyújtott jövedelemadó-mérséklés valójában nem akkora, amennyit az infláció indokolna, viszont azok, akiknek az adóköteles jövedelme meghaladja az egymillió forintot, öt százalékponttal nagyobb adókulcsra számíthatnak, mint amennyit az idén fizettek. Az adóváltozások közvetlen hatását tekintve azt lehet mondani: az történt, ami a szegény családokban lenni szokott, mindenki kapott egy falattal többet, de senki sem lakott jól.

A költségvetési bevételek növekedésének közvetett hatásai is vannak, nem is kicsinyek. Az államháztartási deficit finanszírozása miatt a megtakarításokat szinte teljesen le kell csapolni, tehát jövőre is kevés marad a vállalkozások tőke- és hiteligényeinek kielégítésére. Ami a privatizációs bevételeket illeti, azok bizonyára jól jönnének a privatizált vállalatok feljavítására, de hogy valójában mennyi is jut majd e célokra, az még a jövő titka. A tőke- és hitelhiány miatt — no meg az infláció okán — most indokoltan magas kamatok nem kedveznek a beruházásoknak, az új cégek alapításának, tehát nem élénkítik a foglalkoztatást sem.

Az „inkább cseppen, mint csurran" elve vonatkozik a kiadási oldalra is: egyetlen markáns új vonást, valamiféle koncepcióváltás szándékát, az államháztartási reform első lépésének felfogható intézkedést nem lehet benne felfedezni. Nem növekednek jövőre azok az összegek sem, amelyekre pedig égető szükség volna például az export előmozdítása, vagy az innováció segítsége céljából. Nem lesz több pénz az infrastruktúra fejlesztésére, sem az oktatás, sem az egészségügy, sem pedig a szociálpolitika lehetőségeinek szélesítésére. Jövőre aligha tudunk áttérni a rászorultsági elvek érvényesítésére.

Az egyetlen markáns gazdaságpolitikai kormányakciónak a bank- és adóskonszolidáció ígérkezik, amelynek módjáról azonban vitatkozni lehetne. Lényegében hosszúlejáratú államhitellé alakították e kinnlevőségeket, s ez a változás aligha fogja érzékelhetően érinteni a jövő esztendő költségvetését. ***Bácskai Tamás***

Jólét és szakszervezet

A munkavállalók a kelleténél erősebb pozícióban vannak ott, ahol teljes a foglalkoztatottság. Ahol pedig nagy a munkanélküliség, nem lehetnek elég erősek a szakszervezetek. Máskülönben a munkavállalók érdeke tragikus csorbát szenved. A teljes foglalkoztatás esetén szükségszerűen leromlik a munkafegyelem, csökken a nagyobb teljesítményre és a tanulásra irányuló ösztönzés. A nagy munkanélküliség esetében nemcsak a termés csökken, hanem a jövedelemarányok is nagyon szélsőségesek, és a társadalom szellemi tőkéje, a modern gazdaság legfontosabb termelési tényezője nem bővül a kívánalmaknak és a lehetőségeknek megfelelően. Minden okoskodásnál többet mondanak a tények:

— ahol e században a hasonlóan fejlett országokhoz képest kicsi volt a munkanélküliség, ott értek el nagyobb gazdasági teljesítményt:

— ahol erős szakszervezetek és erős szociáldemokrata pártok voltak, ott nemcsak a gazdasági teljesítmény volt jobb, sokkal kisebb volt a társadalmi egyenlőtlenség is. Nálunk alig ismert, hogy Európában a századforduló idején még a skandinávok és az Alpokban élő népek voltak a legszegényebbek. Szinte állandó vendég volt náluk az éhség, és a fiatalok elvándoroltak. Európában ebből a két térségből volt a legnagyobb arányú a kivándorlás. De a jobb adottságú szegényekhez képest itt volt a legkisebb az analfabetizmus, jellemző a tisztaság és a szorgalom. E két térségben alakultak az elmúlt száz év során az átlagosnál erősebb szakszervezetek és szociáldemokrata pártok is. Ma ők a leggazdagabbak. De náluk a legkisebb a szegénység is.

Náluk még szakmai körökben sem értékelik kellőképpen pozitív jelenségnek a jövedelmek egyenlőbb elosztását, a felháborító szegénység felszámolását. Illusztrációul csak néhány adatot tudok idézni arról, hogy az egységesen kidolgozott tudományos metodika szerint melyik országban hány százalékos a szegények aránya: Norvégiában 4,8, Svédországban 5,0, Németországban 6,0, az Egyesült Királyságban 12,1, Kanadában 14,5, az Egyesült Államokban 16,9.

Ugyanezt nem mondhatjuk el sem a jobb mezőgazdasági adottságú, sem a nyersanyagban gazdag országokról, sem a külföldi tőkével jobban ellátottakról. Az esetek többsége inkább az ellenkezőjét bizonyítja.

Az is fontos tanulság lenne, hogy azok az európai népek lettek a leggazdagabbak, amelyek a legkevésbé integrálódtak nemzetközi szervezetekbe, a legszerényebb külpolitikai ambíciókat táplálták. A két térség népei e század során tartották magukat a legsikeresebben távol a háborúkhoz vezető külpolitikától, és még a nagy európai integrációkkal szemben is óvatosan kiváró álláspontra helyezkedtek. Többségük még ma sem tagja a NATO-nak és a Közös Piacnak. Ahol tehát Európában az elmúlt száz évben erősebbek voltak a szociáldemokrata pártok és a szakszervezetek, ott van a legnagyobb jólét és a legnagyobb társadalmi-gazdasági egyenlőség.

Kopátsy Sándor
közgazdász

A közszolgálatiság a politológus szemével

Megkérdeztük Bihari Mihályt

A demokrácia nehézségeinek látványos példája a médiáknál kialakult jogi és politikai patt-helyzet. Nincs médiatörvény, a választások közeledtével pedig egyre erőteljesebben válik a politikai hatalmi harc eszközévé a tömegkommunikáció. Megőrizheti-e ilyen helyzetben közszolgálati jellegét a rádió, a televízió és a hírügynökség? Egyáltalán mit jelent ma a közszolgálatiság? — kérdeztük Bihari Mihály politológustól, a budapesti Jogtudományi Egyetem tanszékvezetőjétől.

— A közszolgálatiság az én olvasatomban azt jelenti, hogy a rádió, a televízió, a hírügynökség az egész társadalom számára — kötelező jelleggel — hozzáférhetővé teszi a híreket, az alapinformációkat. Szakmai felelősségük, hogy ezt a feladatukat magas színvonalon lássák el.

— És mi a kormányzat felelőssége?

— A kormányzaté az lenne, hogy ehhez a feltételeket biztosítsa. Csakhogy homlokegyenest megoszlanak a vélemények arról, hogy mi a kormányzat felelőssége és feladata a közszolgálati médiákat illetően. Mást gondolnak a kormánypártok, megint mást az ellenzék. A koalíciós pártok úgy gondolják, hogy a kormányzat felelőssége a megfelelő vezetőknek és személyeknek — elsősorban politikai bizalom alapján történő — kiválasztása, adott esetben leváltása. Másrészt úgy vélik, hogy a politikai tartalmú felügyelet is beletartozik a médiumok tevékenységének ellenőrzésébe. Kormányzati feladatnak tekintik a legmagasabb pozíciót betöltő vezetőkkel kapcsolatos munkajogi felügyeletet is. Ezzel szemben az ellenzék erőteljesen szűkíteni szeretné a kormányzat szerepét e téren. Elismeri, hogy a közszolgálati médiumok vezetőinek személyére a kormányfő tehet javaslatot, de csak olyan személyt lehetne kinevezni, akiket szakmai rátermettségük miatt az ellenzék is elfogad. Semmiféle hierarchikus közvetlen irányítási módszer ebbe a felfogásba nem fér bele.

— Ön szerint mikor lehet médiatörvényünk?

— A kormány bejelentette, hogy decemberben elkészült a médiatörvény korrigált változata. Az MSZP aláírásokat gyűjti, hogy a parlament tűzze napirendre a törvényjavaslatot. (Ehhez, mint köztudott, 50 ezer aláírásra van szükség — amit már túlhaladtak néhány hete.) Elvileg tehát van rá mód, hogy a Ház elé kerüljön a médiatörvény, de az elfogadására nem sok eselyt látok. Úgy vélem, egy új kormány és egy új Országgyűlés lesz majd olyan helyzetben, hogy ezt a kérdést megoldja.

Kellemes ünnepeket és boldog új évet!

Greber Pál rajza

Békét, nyugalmat, minden kedves kollégánknak és családjának biztonságos boldogulást kíván
a Tudományos Dolgozók Szakszervezete

Élünk, és ez manapság nagy szó

Dr. Bittó Márta, a TUDOSZ-elnökség jogász tagja

**„Ha majd a jognak asztalánál
Mind egyaránt foglal helyet"
(Petőfi Sándor)**

Bizony, a jognak asztala. Nem mindegy, jut-e hely körülötte mindnyájunknak, s főként, hogy milyen étket tálalnak elénk. Lekozmáltat, avagy csak a főszakács szája íze szerint készül a koszt? És miféle kukták serénykednek a sütés-főzésnél? Parlamentünk az utóbbi években rekordmennyiségben hozta a törvényeket. Ezek jelentős részét azóta is folyamatosan módosítani kell. Hogy a törvényhozásban, s a jogszabályok további életében a munkavállalók érdekeit is figyelembe vegyék, a szakszervezeteknek óriási feladataik vannak. Észnél kell lenni! Ez pedig csak önzetlen, kiváló szakemberek segítségével lehetséges. A TUDOSZ-elnökség most ilyen jogásszal erősödött dr. Bittó Márta személyében, aki a Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének kutatója.

— Eddig is végeztem szakszervezeti munkát, hiszen az érdekvédelem legfőbb területei jogászi feladatot is jelentenek, s ha hívtak, mindig szívesen segítettem — mondja dr. Bittó Márta. Részt vettem az akadémiai törvény előkészítésében, azt megelőzően pedig sokat foglalkoztam a szakszervezetek közötti választás és vagyonmegosztás jogi kérdéseivel. Az Érdekegyeztető Tanácsnak alakult egy állandó munkajogi bizottsága — ahol most éppen a munkajogi törvények módosításával foglalkozunk —, s a bizottságban az ÉSZT képviseletében én veszek részt. A KIÉT ülésein az utóbbi időben én képviseltem a TUDOSZ-t, tehát van tennivalóm bőven. Úgy látom, hogy a szakszervezeteknek minden lehetséges fórumon hallatni kell a szavukat, és nekünk már a nevünkből is adódó kötelezettség, hogy kellő tudással, szakértelemmel felvértezve szóljunk.

Az lenne az igazi, ha a munkajogi tárgyú jogszabályok előkészítésében is tevékenyebben részt vennének a szakszervezetek jogászai. S ha már megszülettek a jogszabályok, akkor azok folyamatos módosítását is szorgalmazzák az érdekvédelem szakemberei. Van három munkajogi törvényünk, tavaly léptek hatályba, ennek ellenére mind a három módosításra szorul.

Sokszor elgondolkozom azon, ugyan mennyit ér a szakszervezetek szava, amikor munkajogi kérdések kerülnek terítékre? A munka törvénykönyve és a közalkalmazottak jogállását szabályozó törvény is igyekszik tételesen, pontokba szedve felsorolni a szakszervezeti jogosítványokat. Sőt, immár a Közalkalmazotti Tanácsot megillető jogok is a törvénybe kerültek. Mi mégis bővíteni, konkretizálni szeretnénk a szakszervezeti jogosítványokat. Az Érdekegyeztető Tanácsban elfogadott megállapodások nem jogszabályok, de a valóságban mégis kötik a kormányzatot. Eddig még nem volt példa arra, hogy ha az ÉT-ben egyetértés született, akkor a kormányzat az általa előterjesztett törvénytervezetben azt ne tartotta volna magára nézve kötelezőnek. Bízni lehet abban, hogy ha az Érdekegyeztető Tanácsban határozat születik, akkor az a jogszabályban is megjelenik. A Költségvetési Intézmények Érdekegyeztető Tanácsa (KIÉT) még nem működik olyan olajozottan, mint az ÉT, nincs akkora múltja, hagyománya.

Úgy látom, hogy a szakszervezetek mozgástere a törvények előkészítésében a legjelentősebb. Ha jó törvények születnek, akkor azok végrehajtása is könnyebb, zökkenőmentesebb, hiszen a legmagasabb rendű jogszabályok kifejezik valamennyi érdekelt, a kormányzat, a munkavállalók és a munkáltatók érdekeit. Persze a szakszervezeteknek jelen kell lenniük a törvények módosításakor és végrehajtásakor, valamint az alsóbb szintű jogszabályok előkészítésénél is. Ami a törvények konkrét végrehajtását illeti, a szakszervezeteknek nincs jogi értelemben lehetőségük, hogy akár csak beszámoltassák vagy netán felelősségre vonják a végrehajtásért felelős intézményeket. A KIÉT-nek is csak arra van lehetősége, hogy ha valami rendellenességet tapasztalunk, arra felhívjuk a figyelmet. Mint ahogy ez történt az idén nyáron, amikor a költségvetési intézményeknek szánt 10 milliárd forint nem jutott el mindenütt azokhoz, akiket megilletett. Bár nem vonhattuk felelősségre például az önkormányzatokat, de amikor konkrét jelzéseket kaptunk, hogy az emberekhez nem érkezett meg a jogos járandóságuk, akkor felhívtuk a Munkaügyi Minisztérium figyelmét a visszásságra.

Ha a jogász szemével nézem a tudományos dolgozók kilátásait, akkor egy egészen halvány reménysugárról számolhatok be. Élünk, és ez manapság nagy szó! Felelősen főként az akadémiai kutatóbázist érintő kérdésekről beszélhetek, mert ezt ismerem jobban. Itt a legnagyobb veszélyt, úgy tűnik, sikerült elkerülni. Nevezetesen azt, hogy az akadémiai intézményhálózatot megszüntessék önálló akadémiai intézetekként vagy odacsapják valamelyik minisztériumhoz. Nagyon komolyan szóba került, hogy a kis műhelyek, főként a társadalomkutató intézetek, megszűnnek létezni. Noha az akadémiai törvényt még nem fogadták el, a veszély távolodott. S az intézeteknek is nagyobb beleszólásuk lesz abba, hogy a költségvetés által az akadémiának nyújtott pénzből hogyan részesednek. Ezeknek a megállapodásoknak az értéke majd a gyakorlatban dől el, s főképpen azon múlik, hogy mire lesz elég a pénz.

Most jól beleástam magam a szakszervezeti munkába, bár kutatói tevékenységem nem kapcsolódik a mindennapi érdekvédelemhez. Büntetőjogász vagyok, s az emberi jogi normáknak megfelelő bíráskodási garanciákkal foglalkozom. Igaz, a kutatási területem is a közjog körébe tartozik, akár a szakszervezeti feladatokat jelentő munkajog, mégis mind a kettő művelése egész embert kíván. Most ott tartok, hogy szabadidőmben nem úszni járok vagy regényeket olvasok, hanem az érdekvédelemben dolgozom. Szép, izgalmas feladat, de hosszú távon senkitől se lehet elvárni, hogy puszta lelkesedésből háttérbe szorítsa megélhetését. Tudvalévő, hogy a kutatók szinte éhbérért dolgoznak, így minden publikációra szükségük van, hiszen nélküle nem tudnak megélni. Az érdekvédelem pedig színtiszta társadalmi munka. Sajnos, a szakszervezetünk is kicsi, kevés pénz jön a tagdíjakból, ezért egy ördögi körben vagyunk. Kitörni innen nagyon nehéz. **A. T.**

Felismeri-e az állam saját érdekeit?

Tönkremegy-e a magyar földtani kutatási intézményrendszer?

Ma már nyilvánvaló, hogy a földtan nem a bányászat segédtudománya, s az évek során — alapvető szemléletváltozással — „nyersanyagközpontú kutatásból" a nemzeti tulajdont képező földkéreg minden elemének egymásra ható változásait kutató tudománnyá vált.

A Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) munkája eredményeként jönnek létre a hazánk földtani megismerésének alapjául szolgáló különböző méretarányú és tematikájú földtani térképek és szelvények, sok elsődleges adattal. A Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet (ELGI) több évtizedes kutatásai eredményezték Magyarország felszín alatti (a felszínen nem látható és mélyfúrásokkal eddig fel nem tárt) képződményeinek jelenlegi szintű ismeretességét.

A költségvetés tervbe vett csökkentése mindezt alapjaiban veszélyezteti. Az intézetek létszámukat az 1989-90. évi 1600 fős állományról 1993 végére kb. 800 főre csökkentették. A személyi állomány most tervezett kíméletlen, 500 fős lefaragása azonban már nagy tapasztalatú szakemberek kiiktatását jelentené nemcsak a geológiából és geofizikából, hanem a tudományos kutatás egészéből is. A költségvetés csökkentése elsősorban a terepmunkák drasztikus csökkenését, megszűnését eredményezi. Reális veszély, hogy a MÁFI és az ELGI nem tud új kutatási adatokat szerezni, hogy futó kutatási programokat kell leállítani, hogy nem lehet új kutatásokat indítani.

Fájó következménye a költségvetési keret csökkentésének az is, hogy a már lezárt kutatások eredményeinek csak elenyésző részét lehet kiadni. Így több tízmillió forintos kutatási eredmények hasznából a társadalom nem részesülhet.

Az elmúlt időszakban igéretesen megindultak, illetve eredményesen folytak a szomszédos országok földtani-geofizikai szervezeteivel a közös kutatások. A költségvetési támogatás csökkentése azt eredményezheti, hogy az együttműködésből kimaradunk, illetve az újak indításában nem tudunk részt venni.

A MÁFI és az ELGI sokrétű tevékenységükkel közvetve és közvetlenül részt vesznek az oktatásban és a közművelődésben. Mint a földtani kutatás országos jelentőségű állami intézményei, biztosítják a földtani ismeretek legújabb eredményeit, azokat, amelyeket az oktatásban követni kell. A kutatás jelentős csökkenése következtében a földtani kutatógárda utánpótlására alig lesz lehetőség, ami végső soron a szakma elsorvadását eredményezheti.

A MÁFI gondozásában megjelentetett földtani térképek, kirándulásvezetők és szakkönyvek az oktatásban is keresett segédanyagok. A MÁFI-nak csak nagy nehézségek árán sikerül biztosítania annak a kutatásai során feltárt több száz alapszelvénynek a fenntartását és gondozását, amelyek az ország földtani felépítését mutatják be.

A MÁFI földtani gyűjteménye, amely az ország legnagyobb geológiai szakmúzeuma, a földtudományok iránt érdeklődő hallgatók és diákok továbbképzési helye. A kiállítást anyagiak hiányában a MÁFI már nem tudja felújítani. Ily módon megszűnt a Magyarország földtanát bemutató utolsó kiállítás is, amelyet korábban évente több ezer érdeklődő tekintett meg a muzeális értékű, már a kiegyezést követő időszakban földtani intézetnek épült, nemzetközileg is nyilvántartott, s sokak által felkeresett műemlékben, a Lechner Ödön tervezte intézeti főépületben.

A fizikai erőterek változásait vizsgáló geofizikai obszervatóriumok további fenntartása elsőrendű feladat részint a több évtizedes regisztrálások hasznosítása, részint a nemzetközi obszervatóriumi hálózatban eddig betöltött szerepünk megőrzése szempontjából.

A magyar föld erőforrásait és a hazai földtani kockázatokat a külföld nem fogja helyettünk felderíteni (ez nem is lenne érdekünk). Ezért a földtani kutatási intézményrendszer *működőképes állapotának megőrzése* és folyamatos biztosítása nemzeti érdek. Ezt fejezi ki az intézmények nevében az alapításuk óta viselt állami jelző.

Ötéves az ÉSZT

Közgyűlési rezümé

A küldöttgyűlést 1993. december 2-án tartották meg a Budapesti Műszaki Egyetem Oktatói Klubjában, ahova a tagszervezetek létszámarányosan küldhettek képviselőket. A delegált küldöttek száma 91 fő volt, amelyből 72 fő (79,1 százalék) vett részt.

Dr. Vígh László levezető elnök megnyitó szavait követően dr. Kuti László soros elnök szóbeli kiegészítést fűzött az írásban kiküldött beszámolóhoz. Kiemelte, hogy a munkában nagyobb figyelmet kell fordítanunk a vidékre, és tevékenységünket tagozatokban szükséges jobbítani.

Az elmúlt évekhez hasonlóan 1993-ban is nehéz évet zár az ÉSZT, mondta Kuti László, mert 1990. óta területeink egyre szűkösebb anyagi helyzetbe kerülnek. Vannak olyan területek mint például: az agrárkutatás és a földtani kutatás, amelyek az ellehetetlenülés szélére sodródtak. Sajnos ez az intézményes megszüntetés, pedig fontos és perspektivikus területekről van szó, ma már kormány és parlamenti szinten folyik. A soros elnök szólt a volt SZOT-vagyon felosztásáról is. Megállapította, hogy a felosztás után az ASZOK-ÉSZT-SZEF tulajdonköréhez tartozó vagyontárgyak egy része tulajdonjogilag porblematikus. Kuti László sajnálatosnak tartotta, hogy a vagyonmegosztási tárgyalások előtt a vagyonkezető nem tárta fel a teljes valóságot, még ma is vagyonmegosztó tárgyalások folynak.

Örömteli, hogy a tagszervezetek, s a tagságuk egyre több kérdésben — másokban már többször csalódva — tőlünk várják gondjaik megoldását. Ennek a felfokozott várakozásnak az ÉSZT a jövőben is meg kíván felelni, de az egyre több pénzt igényel. Tudomásul kell venni, hogy magas szintű szakmai munkát csak a legjobb szakértőktől várhatunk, de ennek nem kicsi a költsége. Ebben vélhetően a vagyon hasznosítása segítséget adhat, de az is szükséges, hogy a tagdíjmegosztás arányának megváltoztatása előbb-utóbb napirendre kerüljön, mert más stílusú munkához, más szintű támogatás szükséges.

A soros elnöki beszámolót dr. Kis Papp László, dr. Bod Péter, dr. Mocsári Ilona, dr. Novák Csilla az ÉSZT tb-önkormányzati képviselői az önkormányzatban végzett munkáról szóló beszámolókkal egészítették ki.

Ezt követően Ribling Ferenc mondott szóbeli kiegészítést a pénzügyi beszámolóhoz, melyben kihangsúlyozta, hogy az ÉSZT pénzügyi helyzete kiegyensúlyozott és stabil. A beszámolókat vita követte. Dr. Pomogáts Béla állásfoglalás-tervezetet mutatott be a küldöttgyűlésnek. A tervezetet vita után a küldöttgyűlés elfogadta.

Pomogáts Béla javasolta, hogy 1994 márciusában rendezzünk értelmiségi fórumot, amelyen az állampolgárokat és az értelmiséget foglalkoztató legfontosabb kérdésekben alakítanánk ki a véleményünket. Javaslatát a küldöttgyűlés elfogadta.

Kovács Antal az Egészségügyi Dolgozók Bács megyei önálló területi szövetség, dr. Szücs Endre az AOKDSZ, dr. Garab Győző TUDOSZ, dr. Balogh Tibor az AOKDSZ, dr. Somorjai Tamás a FDSZ, dr. Orbán József az AOKDSZ, Horicsányi László az AOKDSZ, dr. Elek Eleménné a FDSZ, dr. Révész Márta a TUDOSZ, Horváth Gyula az AOKDSZ és Ács Kató a TUDOSZ küldöttei kérdéseket tett fel, illetve véleményt mondtott az előterjesztésről, valamint a végzett munkáról, melyet az alábbiakban foglalható össze:

— Területi tb-önkormányzatok felállítása lenne szükséges. Ezt az ÉSZT támogatja. Delegálási elven kellene létrejönnie, ellenőrző valamint méltányossági jogot gyakorló testületként.

— A volt SZOT-vagyon ÉSZT-re jutó részével jól kell gazdálkodni. Sokak szerint kétséges, hogy az üzemelő kft. jó forma, ugyanakkor jobb elképzelést nem tudtak javasolni. Egyelőre megítélhetetlen, hogy milyen eredményt hoz a vagyon működtetése, így a beállított bevétel helyességét is nehéz érdemben vitatni.

— Fontosnak tartják a tagság rendszeres tájékoztatását, az elnökség szerint azonban az alapszervezetektől jövő rendszeres információra is szükség van.

— Míg az országos és ágazati érdekegyeztetésben jók a pozícióink, a helyi egyeztetésben kicsi a szerepünk.

— Az ÉSZT keveset foglalkozik a nyugdíjasokkal, a beszámoló sem említi meg e terület gondjait. A nyugdíjastagozatot létre kell hozni és működtetni kell. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az érintettek is akarják, s tevékenyen közreműködnek annak létrehozásában.

— Ifjúsági tagozat létrehozása is indokolt.

— A megyei szervezeteknek aktívabban részt kellene venni a regionális érdekegyeztetésben, viszont munkájukhoz jobb feltételt kell teremteni.

A napirend szerint ezt követően az alapszabály módosításának vitájával folytatódott a küldöttgyűlés. A vitát azonban nem lehetett lefolytatni, mivel a küldöttek egy része elment, s így a 2/3-os jelenlét nem volt meg. Az alapszabály vitáját egy újabb küldöttgyűlésen kell folytatni, előreláthatólag 1994. január 27-én.

Az ülésen ott maradt küldötteknek az ÉSZT 1994. évi programját dr. Kis Papp László ismertette.

1. Hírlevelet kell készíteni. (Címe lehet a már bevezetett ÉSZT-lelő)
2. Elő kell készíteni az értelmiségi fórumot.
3. Az elnökség és a megyei szervezetek közötti együttműködést javítani kell.
4. Át kell tekinteni a tagozatok tevékenységét, új tagozatokat kell létrehozni.
5. Az üzemi és közalkalmazotti tanácsok és a szakszervezeti együttműködés javítását elő kell segíteni.

A programot az ÉSZT január 27-ei küldöttgyűlése fogadja el.

A beszámolási időszakban...

Az ÉSZT 1993. szeptemberében ünnepelte megalakulásának ötödik évfordulóját. A harmadik küldöttgyűlés óta eltelt egy év alatt „az ÉSZT alapvetően teljesítette a küldöttgyűlés által kitűzött célokat" — állapították meg a küldöttek.

A beszámolási időszakban az ÉSZT teljes jogú tagként részt vett az ÉT munkájában. Ezen időszak alatt kétszer látta el a munkavállalói oldal soros elnöki tisztét, és az oldal ügyrendjének megváltoztatása következtében látja el most is az év végéig.

A közalkalmazotti tanácsválasztásokat követően a KIÉT-ben a tagszervezetek képviseltetik magukat, ez azonban azt jelenti — ha tényleg eredményeket akarnak elérni a területükön dolgozók javára —, hogy e téren a jelenleginél is nagyobb összefogásra, együttműködésre van szükség az ÉSZT-et alkotó szakszervezetek között.

Időközben megalakult a Köztisztviselői Érdekegyeztető Fórum is, amelynek munkájában az ÉSZT a TBDSZ-en keresztül érdekelt.

A társadalombiztosítási önkormányzati képviselők választásánál az ÉSZT a szűkös anyagi lehetőségeit figyelembe véve is jól szerepelt, mert taglétszámát jelentősen meghaladó szavazati aránnyal 2—2 főt tudott bejuttatni az önkormányzatokba.

A választások miatt a nemzetközi munka az év elején óhatatlanul háttérbe szorult. Ennek ellenére ez évben is részt vettünk az ILO éves közgyűlésén, Genfben. Sokat ígérő tárgyalásokat folytatunk felvételünkről az SZSZNSZ-szel és az ICFTU-val. Mindkét szervezethez elküldtük felvételi kérelmünket, és mindkét szervezet vezetőit személyesen is fogadtuk Budapesten.

Új feladatot jelent a volt SZOT-vagyon felosztásából számunkra jutó rész átvételével és hasznosításával kapcsolatos kötelezettség is. A vagyonrészt az ÉSZT a SZEF-fel és az ÁSZOK-kal együtt kapta meg, így működtetnie, hasznosítania is együtt kell. A birtokbavételből adódó problémák megoldása után a három szövetség szakértőiből létrehozott vagyonkezelő szervezet működteti ezt a vagyont.

Az ÉSZT az alapszabályában foglaltaknak megfelelően pártoktól függetlenül fejti ki tevékenységét, mégis feladatának tartja a pártokkal kialakított munkakapcsolat fenntartását, annak fokozatos fejlesztését.

A K+F szféra helyzete továbbra sem megnyugtató. Az intézeteken alapvetően nem segített az ÁVÜ Rt. alá tartozásuk, illetve néhányuk privatizálása sem. Az eredményes, középszintű 1992. évi bérmegállapodást követően 1993-ban ágazati kollektív keretszerződést kötünk az Innovációs Kamarával. Alapszervezeti vélemények alapján más, nem ÉSZT-hez tartozó alapszervezetek csatlakozása is várható.

1991. óta — önszerveződéssel — alakulnak megyei szervezeteink. Eddig 12 megyei szervezet alakult meg. A megyei szervezetek a megyei érdekegyeztetés során sok segítséget adtak alapszervezeteinknek, és jelentős szerepet játszottak az idei tb-választások kampányában is.

Az ÉSZT tevékenységét egyre többen kísérik figyelemmel, bizonyítva, hogy a tevékenységünk iránti érdeklődés fokozódik. Ennek egyik jele az, hogy az azonos érdekközösségek, mások megfogalmazása szerint a szakmai tagozatok, tevékenysége után érdeklődnek. Egyelőre nagyobb külső érdeklődés a pedagógiai, az innovációs és az egészségügyi érdekvédelmi tevékenységünk iránt van. Mindezek miatt talán célszerű lenne néhány szakmai tagozat létrehozása.

TUDOSZ-vélemény

A gyermektámogatási rendszer rövid távú korszerűsítésére a Népjóléti Minisztérium javaslatot készített. Az elaborátumról dr. Antal Kálmánné, az MTA Közgazdaságtudományi Intézet tudományos munkatársa készített véleményt a TUDOSZ-nak. A minisztériumi javaslatra a szakszervezeti véleményből visszakövetkeztethetünk: ezért annak ismertetésétől eltekintettünk.

A TUDOSZ a szociális segélyekre vonatkozóan teljes mértékben egyetért a már megkezdett változtatások irányával, vagyis azzal, hogy az ellátásokra való jogosultságot a család jövedelmi helyzetétől teszik függővé. A családi pótlék azonban nem tekinthető szociális segélynek. Eredeti funkciója az, hogy a családi jövedelmek adott szintjén csökkentse az egy főre jutó jövedelmek gyermekszám miatt kialakuló differenciálódását. Ez esetben tehát a TUDOSZ nem tartja indokoltnak a „rászorultsági elv" alkalmazását. A juttatásokat csak a gyermekszám — és nem a jövedelem — függvényében javasolja differenciálni. A TUDOSZ ellentmondásosnak tartja a javaslatot abból a szempontból, hogy a szűkös lehetőségek miatt vezetné be a rászorultsági elvet, másrészt végrehajtását technikai és politikai okok miatt csak hosszú távon tartja megvalósíthatónak. Olyan rendszer kidolgozását tartja ésszerűnek, amely távlatilag megfelel a családi pótlék eredeti funkciójának, de a pillanatnyi pénzügyi korlátok miatt csak részben kerülhet bevezetésre.

Mindenképpen üdvözlendőnek tartja az egyszeri iskolakezdési támogatás bevezetését, azonban ezt is inkább gyerekszámhoz (és esetleg korhoz) kötné és nem jövedelemhez. Semmiképpen sem az átlagjövedelemhez. Ha az egyszeri támogatás egy nagyobb összeget jelent, de nem jut minden iskoláskorú gyermeknek, akkor egy alacsonyabb jövedelmi szinthez javasolja kapcsolni, például akár a hivatalos létminimumhoz. (Sajnos az alatt is éppen elég iskoláskorú gyermek él.) Ez utóbbi megoldás technikailag is könnyebben kivitelezhető. Megoldható lenne például az iskolákban a kereseti kimutatás alapján.

A TUDOSZ nem ért egyet azzal a politikai szemponttal, miszerint: „...a jövedelmi határt az átlagjövedelem felett kell meghúzni. Ellenkező esetben a társadalom jelentős rétegei nem fogják támogatni a családi pótlék rendszerének átalakítását." Véleménye szerint első lépésként jóval az átlag alatt kell meghúzni a határt, és — ahogy a lehetőségek engedik — bővíteni kell a kört, esetleg általánossá tenni a gyermeknevelési támogatásnak ezt a formáját.

Ami a II. részt, a gyermekek otthoni nevelését segítő ellátásokat illeti: ésszerűnek tartja a rendszer egységesítésére vonatkozó távlati elképzeléseket csakúgy, mint az első lépésként bevezetendő, három éves korig kiterjesztett gyedet. (Bár a javaslatból nem derül ki egyértelműen, mit jelenet a fix összegű támogatás és a keresetarányos gyed egyidejű fenntartása, de ha ez keresetarányos gyedet jelent rögzített alsó értékkel, akkor különös figyelmet kell fordítani az alanyi jogon járó fix összegű ellátás reálértékének karbantartására.)

Haditudósítás az ÉT frontjáról

Szeptember 4-e óta tartottak a harci előkészületek. A tárgyaló felek különböző stratégiai és taktikai megoldásokat kidolgozva, különböző vérmérséklettel és különböző időben ébredve, kapcsolva, hogy talán átverték őket, készültek a „nagy összecsapásra", melynek időpontja bár tőlük függött, mégsem akart meghatározódni. De végül is eljött a nagy nap. A tárgyaló felek képviselői nagy vehemenciával közelítették meg a harcmezőt, megmutogatták egymásnak oroszlánkörmeiket, majd beásták magukat lövészárkaikba, s nem történt semmi. A várva várt döntő összecsapás hellyett állóháború alakult ki, melynek befejezése és kimenetele most bizonytalanabb, mint amilyennek hónapokkal ezelőtt prognosztizálható volt. Ha szeptember 4-én úgy állhattunk föl a tárgyalóasztaltól, hogy mindenki elégedett lehetett egy kicsit, akkor most a kölcsönös elégedetlenség a jellemző. A munkáltatók nem tudták érdemi tárgyalásra vinni gazdaságpolitikai problémáikat, a munkavállalók nem tudták elérni a minimálbér és más fontos kérdések tárgyalását, a kormány pedig nem tudta tárgyalások nélkül megúszni azt, amit nagyon szeretett volna.

De mi is történt? A már említett szeptember 4-i ÉT-tárgyalások egyik megállapodása volt, hogy az akkor nem tárgyalható, de mindenképp megtárgyalandó szociálpolitikai, foglalkoztatáspolitikai, bérpolitikai kérdéseket az ősz folyamán tárgyaljuk meg, megfelelő előkészítés után. Nos, már ezzel az előkészítéssel is gondok voltak, különösen azoknál a törvénytervezeteknél, amelyeket a népjóléti tárcának kellett volna a parlament elé terjesztenie. És nem is azért, mert parlament elé nem akarták beterjeszteni a tervezeteket, hanem azért, mert a tárca képviselői úgy vélték, hogy amikor megállapodtunk arról, hogy tárgyalni fogunk, azzal már a tárgyalásokat is letudtuk. A Népjóléti Minisztérium mentségére csak az hozható fel, hogy nincs egyedül, ugyanis más jogszabályokkal is problémák voltak. A kormány még jelét sem nagyon kívánta mutatni, hogy a játékszabályokat be akarja tartani, s egymás után terjesztette be a jogszabálytervezeteket a parlament elé, anélkül, hogy előzetesen az ÉT-n megtárgyalták volna. Oldalunk erre úgy reagált, hogy levélben kérte a parlament elnökét: ne tárgyalják addig az említett törvénytervezeteket, amig az ÉT véleményt nem mondott róluk. Mindenesetre levelünkre legalább választ kaptunk...

A munkáltatók is sajátosan készültek a tárgyalásra. Úgy vélték, ők is át lettek verve. Vagyis szeptember 4-én a megállapodás kedvéért túl sok engedményt tettek, s a gazdasági folyamatok nem úgy alakultak, ahogy néhány hónappal ezelőtt előre jelezték őket. Ezért közölték, hogy a teljes szeptember negyedikei napirendet újra kívánják tárgyalni. Ez önmagában még nem lett volna baj, legfeljebb az időszerűségén lehetett gondolkozni, az adótörvények elfogadása után és a költségvetés vitája idején, de az már komoly problémát okozott, hogy közölték: addig nem hajlandók a minimálbérről tárgyalni, amíg az általuk javasoltakat meg nem tárgyalja az ÉT. Végül, több előkészítő tárgyalás után, megállapodtunk a munkáltatók képviselőivel, hogyha szeptember negyedikét nem is tárgyaljuk újra, a jövő gazdaságpolitikai kérdéseiről próbáljunk szót váltani, s eredményeket elérni. (Zárójelben megjegyzem, ez utóbbiban őszintén kételkedtem, s mint kiderült, joggal.) Megállapodtunk abban is, hogy a gazdaságpolitikai kérdések megtárgyalása után a minimálbérről is tárgyalni fogunk. Ez utóbbiról a kormány már korábban jelezte tárgyalási szándékát.

Ilyen előkészületek után ültünk a tárgyalóasztalhoz december 3-án abban a hitben, hogy nem baj, ha hosszasan tárgyalunk is — a plenáris ülés kétnaposra volt tervezve —, de eredményesek leszünk. Az előkészületek azonban már rosszat sejttettek. Kiderült, hogy a kormányzati oldalon egyetlen egy miniszter sem lesz jelen, sőt az az államtitkár, aki a Pénzügyminisztériumot képviseli, délutántól már a Magyar Nemzeti Bank alelnöke lesz. Öreg ÉT-rókák előtt ezek után már nem volt kétséges, hogy a gazdaságpolitikai kérdésekről beszélni lehet, de megállapodni nem. Igazuk is lett. A munkáltatók szóvivőjének lendületes beszéde is megszakadt, amikor kiderült, hogy hiába szaporítja gyönyörű szóvirágait, csak pazarolja azokat, mert a kormányzati oldal felhatalmazása hiányában megegyezésre nincs remény. A kormányoldal szóvivője kijelentette, ő szívesen meghallgat mindent, hajlandó konzultálni is bizonyos kérdésekről, de nem tovább. Arra meg végképp nem hajlandó a kormány, hogy néhány napos törvényeket azonnal módosíttasson, különösen akkor nem, ha neki tetszik. Rövid tusakodás után lekerült a téma a napirendről, bár a munkáltatók továbbra is fent kívánták tartani, illetve hamarosan meg akarják tárgyalni. Bízva abban, hogy közben konzultálva a kormánnyal eredményesek lesznek.

Némi változtatás történt a további napirendekben is, mivel abban kölcsönösen megegyeztünk, hogy a szociális kérdéseket a szakbizottságok elé utaljuk, fölhatalmazva őket döntési, megállapodási jogkörrel.

Ezek után futottunk neki a minimálbér tárgyalásának, amit a munkáltatók nagyon nem akartak, mi meg nem engedhettünk. Végül is, amikor nem kevés erőszakoskodás után úgy döntöttünk, hogy szót váltunk a kérdésről, a munkáltatók képviselője kijelentette: jobban járnánk, ha a gazdaságpolitikai csomag tárgyalása után vitatnánk meg, mert az eredmények birtokában ők is engedékenyebbek lennének. Ezek után a mi szóvivőnk jelezte, hogy mi az 1994. évi minimálbérről akarunk tárgyalni, s nincsenek éveink arra, hogy a munkáltatók által kívánt tárgyalások eredményeit megvárjuk. Felhívtuk a figyelmet arra is, hogy a 9000 Ft-os minimálbér jószerivel semmire nem elég. Szerencsénkre a kormány is akart tárgyalni e témáról, s így mégiscsak nekifutottunk. Tartott is a lendület egy teljes körig, amikor is egy ravasz munkavállalói trükk erdményeként kénytelen volt mindenki nyilatkozni, hogy első menetben mekkora minimálbérben tud gondolkozni.

A munkáltatók sokáig hezitáltak, amíg nem kevés erőszakoskodás hatására kijelentették, hogy nem tudnak elmozdulni az 1993-ra megállapított 9000 Ft-os minimálbérről. Legalábbis fölfelé semmiképp nem. A lefelé tartó irányt nem kérdeztük meg, nehogy meglepődjünk. Ezek után egyértelművé vált, hogy nincs értelme tovább tárgyalni, hiszen eredményt semmiben sem tudunk elérni. Tehát úgy döntöttünk, hogy befejezzük a tanácskozást, majd két héten belül újratárgyaljuk a minimálbér, a bérgarancia, a foglalkoztatási és egyéb kérdéseket (a következő plenáris ülést — lapzártánk után — december 17-ére terveztük). Csak remélhetem, hogy az érdemi tárgyalásokra hamarosan sor kerül. Mi a szakszervezeti oldalon mindenesetre készülünk. Akkor is, ha lesznek tárgyalások, akkor is ha nem.

Q-ti

TITKÁRI TÁJÉKOZTATÓ — **RÉVÉSZ MÁRTA ROVATA**

Törvénymódosítás

Az Országgyűlés 1993. november 30-án módosította a Közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) egyes rendelkezéseit.

Az új, módosított bértáblázat, a Közép közalkalmazotti osztályban B1 és B2 fizetési osztályokat tartalmaz. A B1 fizetési osztályba az alapfokú iskolai végzettséget — jelenleg általános iskola — és az ehhez kapcsolódó szakképesítést vagy középiskolai végzettséget igénylő munkakört ellátó közalkalmazottat kell besorolni. Az osztály szorzószámai az eddigi B osztály szorzószámaival azonosak. A B2 fizetési osztályba a középiskolai végzettséget és az ehhez kapcsolódó szakképesítést igénylő munkakört ellátó közalkalmazottat kell besorolni. Ez az osztály 1,7-es szorzószámról indul, és ebben az A1 fokozat 3,2-szeresét lehet elérni 40 évi munkaviszonnyal.

Szigorítja a törvény az F fizetési osztályba történő besorolást, csak felsőfokú végzettséggel lehet Kiemelt és Felső közalkalmazotti osztályba kerülni. (Az MKM állásfoglalása szerint az egyetemi doktori cím posztgraduális képzés eredményes lezárásának tekintendő. Miután a kormányrendelet egyéb feltételt nem állapít meg az F-be való soroláshoz, a doktorált kolléga a besorolási feltételekkel rendelkezik.)

Szigorodott a „Tizenharmadik havi" illetmény kifizetésének feltétele. „Tizenharmadik havi" illetményre az a közalkalmazott jogosult, aki már 12 havi közalkalmazotti jogviszonnyal, és az adott évben legalább 6 havi közalkalmazotti jogviszonnyal rendelkezik. Ha év közben — július 1. után — megszűnik a közalkalmazotti jogviszonya, akkor a tizenharmadik havi illetmény időarányos része jár az illetőnek, de csak akkor, ha ezt *írásban* kéri.

A törvény úgy rendelkezik, hogy a fizetési fokozat megállapításánál az 1992. július 1-je előtti munkaviszonyt teljes egészében figyelembe kell venni. Szépséghibája a dolognak, hogy ez az egy pont 1995. január 1-jétől érvényes. (Vajh, miért?)

Azokat, akiket a módosítások érintenek, december 31-éig újra be kell sorolni.

Ha a közalkalmazotti jogviszony idejének új számítása alapján a közalkalmazott jubileumi jutalomra jogosult, a pénzt a hatálybalépéstől számított 30 napon belül ki kell fizetni.

A végkielégítés szűkítésére vonatkozó módosító indítványt — őszinte örömünkre — az Országgyűlés nem fogadta el.

Újra módosítják

A Kjt. újabb módosítását a kormány és a szakszervezetek egyaránt szükségesnek tartják, az elmúlt hónapokban készültek is módosító javaslatok szép számmal, mindkét oldalon.

A kormány úgy látta jónak, ha az eddig tárgyalt kormány-előterjesztés nem kerül az országgyűlés elé. Megjelent viszont a Tarnóczky-Rudics egyéni módosító indítvány, amely tartalmaz olyan elemeket is, amelyeket a szakszervezetek is szorgalmaztak. (A TUDOSZ is javasolta a B osztály kettéválasztását, az 1992. előtti munkaviszony teljes idejének beszámítása közalkalmazotti jogviszonynak. Ezeket a javaslatokat a Szószóló is közölte.)

Továbbra is szükséges azonban a Kjt. módosítása, ebben állapodott meg a KIÉT novemberben. *Szakértőkből álló jogi bizottságot hoztak létre,* amelynek feladata egy módosító csomag elkészítése. A hattagú testületet a Kormány, az Önkormányzatok és a Kamarák 1-1 szakértője, a Munkavállalói oldal képviseletében pedig Bittó Márta — TUDOSZ, Molnár Péter — PDSZ, Simon Zsuzsa — PSZ alkotja.

Bértarifa, bértarifa te csodás!

„Finisébe" érkeztek a Kjt. bértarifája bevezetésével kapcsolatos munkálatok,

A KIÉT december 9-i ülésén foglalkozott a központi költségvetési szervek-nél a „Kjt. szerinti illetményrendszer 1994. január 1-jei bevezetésével összefüggő többletkiadások felmérésével" kapcsolatos feladatokkal.

A parlament döntése szerint a költségvetéstől igényelhető a bértáblázat szerinti új illetmény és a jelenlegi munkabér közötti különbség mindazokra a közalkalmazottakra, akik 1993. december 31-én és 1994. január 1-jén is közalkalmazotti jogviszonyban voltak, és foglalkoztatásuk költségvetési támogatásból történik.

(Nem igényelhető tehát a költségvetéstől ez a kötelezően járó béremelés a pályázati pénzekből, pl. OTKA-ból fizetetteknek, vagy a külső megbízási szerződésből fizetetteknek.)

A költségvetéstől igényelhetők a december 31-éig megállapított *adandó* illetménypótlékok, így a kollektív szerződésben meghatározott munkaköröket ellátóknak a kollektív szerződésben megállapított nyelvek után *idegennyelvtudási pótlék* (felsőfokú nyelvvizsga esetén az A1 100%-a, középfokú nyelvvizsga esetén az A1 50%-a), egészségre ártalmas munka címén egészségügyi pótlék (az A1 100%-a), és gépjárművezetői pótlék (az A1 25%-a).

A munkakörhöz járó vezetői pótlék alsó határa igényelhető, tehát a kutatóintézet vezetőjének az A1 200%-a, a többi vezetőnek osztályvezetőig az A1 100%-a.

A kormányrendeletben szereplő tudományos tanácsadó és tudományos főmunkatársi illetménypótlék fedezete (az A1 100%) ugyancsak igényelhető a költségvetéstől. A kollektív szerződésben rögzítendő a senior (Shc) cím, valamint a Kjt. szerint adható főtanácsosi, főmunkatársi, tanácsosi és munkatársi címek adásának feltételei is. Ezekhez a címekhez tartozó címpótlékokat az intézeteknek kell kigazdálkodniuk.

A költségvetési törvény tervei szerint a központi költségvetési szervek közalkalmazottai márciusban már az új béreket kapják (A béremelés természetesen visszamenőlegesen január 1-jétől érvényes). A kormány és a szakszervezetek közötti megállapodás szerint az 1994. január 1-jei bevezetéskor az A1-et 8000 Ft-tal kell számolni

(A Munkástanácsoktól kapott nyilatkozat szerint 1993. decemberében 12000 Ft-os minimálbér a reális.)

Megjegyezzük: a közalkalmazottak megszégyenítése lenne, ha a közalkalmazotti bértarifa A1 viszonyítási összege, „etalonja" huzamosabb ideig a minimálbér alatt maradna.

*

Felhívjuk a figyelmet a Szószóló 1993. szeptemberi számára, amely a bértáblát és a hozzá kapcsolódó illetménypótlékokat részletesen tartalmazta.

Bergengóciában történt

A B. Intézet vezetése (vagy osztályvezetői?) döbbenetes felismerésre jutottak. Kezd kicsúszni kezük közül a beosztottaik feletti hatalom, hiszen a fizetést a bértarifa szabja meg, és egyes elvetemült kutatók képesek a saját OTKA-jukból konferenciára utazni, attól függetlenül, hogy a Főnök megengedi-e.

Nosza, jött az ötlet, a kollektív szerződés kötéskor.

A törvény szerint a kollektív szerződés meghatározza, milyen munkakörökben, milyen nyelvek után jár a nyelvpótlék. Beírandó a kollektív szerződésbe, ha az osztályvezető hozzájárul. A törvény szerint a Közalkalmazottak tanácsa dönt a szociális juttatásokról. Tehát betoldandó, ha az illető osztályvezető hozzájárul.

Biztosan jó, ha Bergengóciában megáll az idő?

Ugye, nincs is Bergengócia, csak kitaláció az egész?

Közlemény

Az Innovációs ágazati kollektív szerződésről

Az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSZT) elnöksége egy éve folytat tárgyalásokat az Agrárkutató Intézmények Országos Szövetségével és a Magyar Innovációs Kamarával a Munka Törvénykönyve hatálya alá és a versenyszférához tartozó, a kutatási és fejlesztési, tervező, minősítő, innovációs tevékenységet végző vállalkozások (munkáltatók) munkavállalói érdekében egy ágazati kollektív szerződés megkötésére. A szerződés elkészítésében részt vesz az Agrároktatási Kutatási Dolgozók Szakszervezete, az ÉFÉDOSZSZ tervező, kutató, beruházó tagozata, a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete és a Tudományos és Innovációs Dolgozók Szakszervezete képviselője.

A tárgyalócsoportok 1993. július 9-én állapodtak meg az „innovációs ágazati kollektív szerződés" szövegében, feltételeiben. A szerződés szövegét a területen tevékenykedő munkáltatók részére elküldtük, és lényegében ez év végéig adtunk lehetőséget a csatlakozásra, a kötelezettséget vállaló jognyilatkozatok megtételére. Az ágazati kollektív szerződés aláírására és hatálybalépésére 1994. január első napjaiban kerül sor. A mai napig körülbelül 20—25 cég adott csatlakozó (kötelezettséget vállaló) nyilatkozatot. A középszintű szerződés nagyobb lehetőséget biztosít az egyes munkáltatóknál tevékenykedő alapszervezetek részére az érdekvédelem kifejtésére, illetve szabályozza a munkaviszony kérdését a munkavállaló számára.

Kérünk minden alapszervezetet, hogy a maguk területén vegyék fel a kapcsolatot a munkáltatókkal, és tegyenek meg mindent a szerződéshez való csatlakozás érdekében.

Bővebb információt kérhetnek az ÉSZT titkárától, dr. Bánk Gábortól (telefon: 131-4577) és a szakszervezeti tárgyalócsoport vezetőjétől, Madár Gyulától, a Vasas Innovációs Tagozat titkárától (telefon: 114-1427, fax: 210-0146) kaphatók, illetve a tagszakszervezetek titkáraitól. **Madár Gyula**

Csupán a GDP 1,13 százaléka

Felére csökkent az agrárkutatásra szánt pénz

Az általános gazdasági recesszió jelentősen megrendítette az agrárkutatás szellemi és anyagi bázisát. Az ipari és mezőgazdasági termelés, a bruttó hazai termék (GDP) csökkenése,a 12—13 százalékos munkanélküliség hatása már 1992-ben érzékelhető volt a kutatás és fejlesztés (K+F) forrásainak tendenciózus elapasztásában, a komoly szellemi és tárgyi vagyonvesztésben — állapították meg az Agrárkutató Intézmények Országos Szövetségének decemberi közgyűlésén.

Az agrárkutatás átfogó és szerteágazó rendszert alkot. A Földművelésügyi Minisztérium kilenc főhivatású és két egyéb költségvetési kutatóhelyén, a Művelődési és Közoktatási Minisztériumhoz tartozó hat agráregyetem 11 egyetemi és 8 főiskolai karán, valamint a hat agrárkutató intézetben, továbbá az MTA négy kutatóintézetében, kilenc társasággá alakított szervezetben, vállalatokon belüli munkaközösségekben folynak a kutatások. Az anyagi fedezetet három forrás szolgáltatja: a kutatóintézetek és a felsőoktatási intézmények központi költségvetési támogatása, a különböző alapokból pályázat útján nyert összegek, valamint a gazdasági, vállalkozói szféra ráfordításai. Az agárkutatásra, fejlesztésre fordított kiadások 1989-től 1992-ig folyamatosan csökkentek. 1989-ben 12 935,7 millió forint (a GDP százalékában 1,95), 1990-ben 10 703,6 millió forint (a GDP százalékában 1,62), 1991-ben 9514,2 millió forint (a GDP százalékában 1,18) , 1992-ben pedig 7902,3 millió forint (a GDP százalékában 1,13) volt a kiadások összege.

Az anyagi források jelentős apadása súlyosan hatott a kutatói létszám alakulására is. Az agrárszféra kutatói létszáma az 1989. évi 42 276-ról 1992-ben 24 192-re esett vissza.

A szövetség álláspontja szerint a hazai mezőgazdasági kutatás hatékony működtetéséhez megfelelő szintű és stabil finanszírozás szükséges. A finanszírozás hiányát pótolhatná egy önálló agrárkutatási alap létrehozása, amely pályázati rendszerrel támogatná az agrárgazdaság közhasznú, alkalmazásorientált feladatainak megoldását.

A TUDOSZ-irodában megtekinthető

Pártprogramok, tájékoztatók

Az ellenzéki pártok különféle dokumentumokat, tájékoztató anyagokat juttattak el a TUDOSZ-irodába.

A FIDESZ oktatáspolitikai kabinetje megküldte a FIDESZ közoktatást érintő módosító javaslatait, amelyeket az állami költségvetéshez nyújtottak be, valamint a szakképzési hozzájárulásról és a szakképzési alapról készített törvénymódosító indítványukat.

Az MSZP rendelkezésünkre bocsátotta a szakmai programjaikat tartalmazó kiadványait.

Az SZDSZ tájékoztatásul megküldte parlamenti frakciójuk programját az 1994. évi állami költségvetéssel kapcsolatban.

A TUDOSZ-irodában az érdeklődő TUDOSZ-tagok valamennyi szakértői, illetve tájékoztató anyagot megtekinthetik.

Az értelmiség őrizze meg belső szolidaritását

Értelmiségi önmérséklet

Az ÉSZT küldöttközgyűlésének állásfoglalása

Az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés 4. küldöttgyűlése kifejezésre juttatja meggyőződését, hogy a magyar értelmiségnek meg kell őriznie azt a belső szolidaritását, amely a közös érdekek érvényesítésének és az ország javára végzett alkotómunkának alapvető feltétele. Ez a szolidaritás elviseli, sőt megköveteli a szakmai és politikai vitákat, minthogy az eredményes megoldásokat csakis a különböző nézetek és javaslatok szabad megmérkőzése készítheti elő, de megtörhet azok között a pártpolitikai küzdelmek között, amelyek most, a választások közeledtével lázas állapotba hozzák a magyar társadalmat.

Ebben az indulatoktól zaklatott politikai légkörben az értelmiségnek önmérsékletet tanúsítva kell szolgálnia a nemzeti és egyetemes értékeket. A magyar értelmiség csak szolidaritásának megtartásával, összefogásának hatékonyságával őrizheti meg erejét, következésképp védelmezheti meg és növelheti az ország gazdasági és szellemi erejét.

Miről írnak az elektronikus levelezők?

Kutatóintézeti és felsőoktatási szakemberek számára ismert az a számítógépes hálózat, amely lehetővé teszi, hogy (ha van telefonvonal) igen rövid időn belül kapcsolatba tudjanak lépni a világ különböző pontjain lévú kollégáikkal. Ebbe a hálózatba a TUDOSZ-iroda is belépett azért, hogy többek között a külföldön dolgozó kollégák is segítséget, információt kaphassanak tőlünk. Ebben a hálózatban jelentek meg a következő levelek.

„Az Egyesült Államokban túl sok a PhD-vel rendelkező szakember, s ez a doktori cím elértéktelenedéséhez vezet, főleg, ha a cím megszerzéséhez szükséges követelmények alacsonyak. Ezzel szemben két idegen nyelv ismerete már önmagában egy nagy fegyvertény, különösképpen akkor, ha egy színvonalas kutatómunkához társul. Két idegen nyelv ismerete jelentősen megdobja a doktori cím értékét."

*

„Szerintem, ha a követelmények valóban alacsonyak, akkor azokat a szakmán belül kell emelni. Pl. a fizikustól várjanak el kétszer annyi cikket elit fizikai folyóiratokban, mint eddig. A doktori cím értékét nem lehet szakmán kívüli követelményekkel emelni. Ezzel csak a kreatív tehetséges emberek érvényesülése elé vetnek újabb gátakat. Einstein több évtizede élt az USA-ban, amikor még mindig törte az angolt. A mai fizika biztosan szegényebb lenne sok einsteini gondolattal, ha PhD-jének megszerzéséhez 2 nyelvvizsgán kellett volna keresztülverekednie magát a tudósnak."

*

„Egy másik megjegyzés. A PhD magyarországi honosítása során valószínűleg nem lehet megtartani a 2 nyelvvizsgás követelményt, ami szintén e feltétel ellen szól. Mondok erre egy példát. Nejem a Purdue Egyetemen (USA) szerezte a PhD-jét. Ha honosítani akarja, akkor ezt a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen kell csinálnia. Nejemnek nincs két nyelvvizsgája, csak egy. Ha a honosítási eljárás során a gödöllői egyetem megtagadná a PhD megadását, az furcsa következményeket szülhetne. Ugyanis a Purdue és Gödöllő között együttműködési szerződés van, amely tanárok és diákok cseréjéből áll. Nagy felháborodást váltana ki a Purdue tanárai között, ha megtudnák, hogy az ő PhD-fokozatuk nem érvényes Gödöllőn, azaz tulajdonképpen illegálisan tanítanak ott."

EMAIL-ből válogatta: Czugler Mátyás

SZÓSZÓLÓ
A Tudományos és Innovációs Dolgozók Szakszervezetének lapja
Felelős szerkesztő: Dr. Dura László
A Szószóló szerkesztőségi tanácsadó testületének elnöke: Dr. Pomogáts Béla
Kiadja: a TUDOSZ
Felelős kiadó: Dr. Révész Márta
Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Dr. Csöndes Zoltán elnök-vezérigazgató
ISSN 0239-0035

Ingyenes jogsegélyszolgálat és adótanácsadás a TUDOSZ-irodában minden szerdán 16 és 19 óra között. Előzetes bejelentkezés a 138-4287-es telefonon.

A TUDOSZ-iroda ELLA száma: 2979
EMAIL száma: h2979tud@ella.hu

„Jöjjön el a Te országod!"

Örvendő pásztorok köszöntötték, rémült hatalmasságok félték a Megváltó jövetelét. Az öröm két évezred múltán is elevenen élő. Hívők és igazak boldogsággal, reménnyel telnek meg. Hisznek az üdvösségben, bíznak egy ígéretes jövőben. Holott a világ, a jelen, fenékig merül az anyagi, erkölcsi posványban, néhol embertelenségben.

Olybá tűnik, csődöt mond minden jó szándék, tudás, jobbra törekvő akarat. Mintha egy bércre kapaszkodnánk, amelynek csúcsán hívogat a fény, de hasztalan, mert a gonosz hatalma vissza-vissza húz.

És eközben kiben-kiben megrendül a hit, a remény, kétségbe zuhan a vergődő lélek. Világok romjain kísért a kilátástalan jövő, s hiába keressük önmagunkat, a célt, amiért érdemes küzdeni, élni és felmutatni becses értékeket: a munka szent értelmét!

Hazánktól, otthonunktól alig távol ágyúk dörögnek, lánctalpak csikorognak, s a romok között dermeszt a fagy. Utcákon, tereken holtak temetve, temetetlen. Megcsonkított anyák, gyermekek, védtelenek, ártatlanok. Vérük az égre kiált: merre vagy Megváltó?

Európa országútjain menekültek bolyonganak...

Itthon pedig feldíszítjük megint a szegények karácsonyfáját. Fűtetlen zugolyokban vagy szabad ég alatt hajléktalanok dideregnek. S vannak kihűlt otthonok és éhező gyermekek, állástalan, reményvesztett százezrek.

A gyárnegyedekben üres műhelyek, kongó laboratóriumok ásítoznak. Szántatlan-vetetlen földben gyom szunnyad a hótakaró alatt, s a kihalt istállókból elszállt a szelíd borjak, bárányok melege...

Ma a pásztor az éjféli harangkondináskor a karácsonyi csillagra figyel: „Uram, messze még a megváltás?" S a gyertyafényes misén milliók sóhaja száll a betlehemi kisded felé: „Jöjjön el a Te országod!"

Jöjjön el a béke, a remény, az öröm és a vigasz Szent Karácsonya a Földre!

G. M.

Karácsony, szilveszter és újév „varázsételei"

Karácsonykor, szilveszterkor és újévkor ma is sokat és sokfélét eszünk, bár aligha gondolunk arra, mint eleink, hogy így biztosíthatjuk az elkövetkezendő év bőségét, szerencséjét, sőt az egészségünket is.

December 24-én, karácsony böjtjén, vigíliáján általában nemcsak a katolikusoknál, hanem a protestánsoknál is böjtös ételeket ettek. Az étkezés ünnepélyesen zajlott. Magyar nyelvterületeken sokfelé volt szokás, hogy az asztalt olyan abrosszal terítették, melyet máskor nem használtak. A karácsonyi asztalnak különleges jelentőséget tulajdonítottak, mert úgy vélték, hogy a rajta, illetve alatta levő dolgok megszentelődnek, különleges varázserővel ruházódnak fel. Az asztalra egész kenyeret tettek, hogy a következő esztendőben mindig legyen kenyér az asztalon. Az asztal alá szénát és szalmát vittek, mert a kis Jézus abban született. Szakajtóban szemesterményeket helyeztek el, hogy azokból bőven teremjen majd. Különféle szerszámokat, eszközöket vittek be, hogy azokkal is szerencséjük legyen majd.

A zoboralji (Nyitra megye) falvakban a gazda köszöntővel kopogtatott be a családjához; a kezében egy nagy rostával, abban ételekkel, melyeket megfelelő sorrendben kellett elfogyasztani. Először többnyire szentelt ostyát ettek mézzel, borssal és fokhagymával. Borsot azért ettek, hogy erősek legyenek, a fokhagymát azért, hogy egészségesek, a méztől pedig édesek legyenek. Ezután következett az alma és a dió. A gazda annyifelé vágott egy szép piros almát, ahányan az asztal körül ültek. Ennek a szokásnak többféle magyarázatát adják. Mondják, hogy úgy tartson össze a család, mint ahogy az alma cikkelyei összetartanak. Azt is szokták mondani: ha év közben valaki eltévedne, erre a közösen fogyasztott almára gondolva visszatalál. Paloc vidéken elmaradhatatlan a dió. Betegségre és halálra jósolnak belőle. Mindenki kiválaszt egy diót magának, s akié belül férges, annak betegséget, sőt halált jósol.

A következő hagyományos fogás a bab volt sóba-vízbe főve. Babot a következő év pénzbősége reményében szoktak enni, akárcsak lencsét. A karácsony jellegzetes és hagyományos édessége az öntött tészta, a mákos guba. Ahol másféle tészta készült, abba is mákot tettek. A mákos és diós karácsonyi tészták szokásosak ma is ilyenkor.

Szilveszterkor, újévkor ma is jellegzetes ételeket eszünk, s tréfásan megmagyarázzuk, hogy azért eszünk disznóhúst, malacot, mert az előretúrja a szerencsénket, szemben a baromfival, amely elkaparná, esetleg elrepítené azt. Előnyben részesítjük a lencsét a pénz érdekében! A mákkal és dióval töltött kalács karácsonykor, szilveszterkor, újévkor, sőt, húsvétkor is kedvelt ünnepi édesség.

A karácsonyi, szilveszteri, újévi ételek különbözőségének oka az évkezdet változásában rejlik. A január 1-jei évkezdettől a kereszténység eleinte idegenkedett, mert pogány eredetűnek tartotta. A középkorig december 25-e volt az év kezdőnapja. Az egyházi év ma is ádvent első vasárnapjával kezdődik. 1961-ben XI. Innocentius pápa január 1-jét jelölte meg a polgári év kezdetének.

Az évkezdő babonák lényege, hogy az ételeken keresztül is a következő év bőségét, szerencséjét befolyásolja. Eleink hittek a kimondott szó varázserejében is. A jókívánság, reméljük, mindenkinek valóra válik 1994-ben:

Boldog újévet kívánok
Az új esztendőben.
Fehér kenyér dagadjon
A nyárfateknőben!
Hús, kenyér és ruha
Legyen mindig bőven
A patikát felejtsük el
Az új esztendőben!

kívánja szeretettel:
dr. Tátrai Zsuzsanna
néprajzkutató

A szerkesztő rovata — NÉZŐPONT

„A legfontosabb dolgok kislányom, láthatatlanok..."

Mi az igazság a Télapó körül? Igen régi gyermekkérdések ezek, s ennek bizonyítására álljon itt egy immár híres, kultúrtörténészek által is számon tartott levélváltás. Kezdeményezője egy New Yorkban élő 8 éves kislány, bizonyos Virginia O'Hanlon volt. Ő címezte sorait a Sun című újság főszerkesztőjének.

„Bácsi! 8 esztendős vagyok és akad barátom, aki azt mondja, nem is létezik Télapó. Mikor a papámat kérdeztem erről, ő azt mondta, hogy ami a Sun-ban olvasható, az mindig igaz, tehát meg kellene kérdeznem a Sun-t. Hát megkérdezem."

Aki dolgozott már szerkesztőségben tudja, az is megeshetett volna, hogy a levelekért felelős munkatárs egy-két odavetett sorral intézi el a választ. Ez a levél azonban a főszerkesztő, Francis Church kezébe került, aki maga ragadott tollat és a kislánynak írott levelét a lap az első oldalon közölte karácsonyi számában. A levél szó szerint így hangzik:

„Kedves Virginia!

A kis barátodnak nincs igaza. Ő csak azt hiszi, amit lát. De nemcsak a gyerekek, hanem mi, emberek is túlságosan kicsik vagyunk ahhoz, hogy mindent megértsünk, ami körülöttünk van.

Igen Virginia, Mikulás létezik. Éppúgy létezik, mint az önmagában ugyancsak láthatatlan Szeretet, Nagylelkűség vagy Hűség. És éppen ez teszi szebbé, melegebbé az életünket, hogy léteznek. Milyen sötét is volna a világ nélkülük és Télapó nélkül! Hit sem volna, költészet sem volna.

Nem érhetjük be csak a látható szépséggel, Virginia, szükségünk van arra a láthatatlan fényre is, ami gyermekkorunkból sugárzik ki egész életünkre. Van Mikulás Virginia, mert ha nem lenne, nem lennének mesék sem. A karácsonyfa alatt, Szentestén előállhatnál azzal az ötlettel, mindeki széledjen szét és keresse Mikulást. Senki sem lelné — de mit bizonyítana ez? A legfontosabb dolgok, kislányom, láthatatlanok... A Mikulás él és mindig élni fog, amíg Hozzád hasonló gyermekeknek örömet okozhat.

Boldog Karácsonyt, Virginia. A Te Francis Church-öd."

Befejezésül egy apróság: a levélváltás éve 1897. Utána több mint fél évszázadon át olvasható volt a Sun minden karácsonyi számában. Egészen 1950-ig, amikor a Sun megszűnt. Negyedszázad szünet után 1977-től a német Welt am Sonntag karácsonyi számai folytatják a hagyományt. Francis Church biztosan rég halott és valószínűleg Virginia is. De a Télapó él. Mindig élni fog a Szószóló olvasói között is!